

ОБЛІК СОЦІАЛЬНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА ACCOUNTING FOR SOCIAL LIABILITIES OF ENTERPRISE

На основі дослідження розкрито напрями розвитку теоретичних та методичних засад обліку соціальних зобов'язань з позиції забезпечення соціальної відповідальності підприємства. Визначено предметну сферу та об'єкти обліку соціальних зобов'язань, якими є господарські операції за напрямками обліку, що приведуть до виникнення або зміни соціальних зобов'язань; господарські операції, що приводять до появи соціального ефекту. За результатами порівняльного аналізу П(С)БО 26 і МСБО 19 виокремлено розбіжності в оцінюванні і визнанні соціальних зобов'язань та особливостях їх обліку. Доведено необхідність класифікації соціальних зобов'язань з позиції створення потенційних економічних вигод, отриманих у результаті синергетичного ефекту розвитку економічної діяльності та збільшення соціальних витрат підприємства. Наведено рекомендації щодо організації аналітичного обліку та методичного забезпечення обліку соціальних зобов'язань.

Ключові слова: соціальні зобов'язання, облік соціальних зобов'язань, соціальна відповідальність, оцінка і визнання соціальних зобов'язань, класифікація, соціально-економічні вигоди, аналітичний облік, методичне забезпечення.

На основе исследования раскрыты направления развития теоретических и мето-

дических основ учета социальных обязательств с позиции обеспечения социальной ответственности предприятия. Определены предметная сфера и объекты учета социальных обязательств, которыми являются хозяйственные операции по направлениям учета, которые приведут к возникновению или изменению социальных обязательств; хозяйственные операции, приводящие к появлению социального эффекта. По результатам сравнительного анализа П(С)БУ 26 и МСБУ 19 выделены различия в оценивании и признании социальных обязательств и особенностях их учета. Доказана необходимость классификации социальных обязательств с позиции создания потенциальных экономических выгод, полученных в результате синергетического эффекта развития экономической деятельности и увеличения социальных расходов предприятия. Приведены рекомендации по организации аналитического учета и методического обеспечения учета социальных обязательств.

Ключевые слова: социальные обязательства, учет социальных обязательств, социальная ответственность, оценка и признание социальных обязательств, классификация, социально-экономические выгоды, аналитический учет, методическое обеспечение.

УДК 657.005

<https://doi.org/10.32843/bses.53-33>

Прозоров Д.В.

аспірант кафедри обліку
і оподаткування

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Prozorov Denys

Banking University

The directions of development of theoretical and methodical basis of accounting for social liabilities from the point of view of ensuring social responsibility of enterprise are disclosed based on the research. Identifying social liabilities as a independent object of accounting for aims of the formation of social reporting is proposed. It is distinguished the criterions of recognition of social liabilities: current liabilities of enterprise that created as a result of past events: voluntary and (or) forced recognition of agreed level of social responsibility; liabilities that result to the redistribution of economic resources controlled by legal person that are directed to fulfilling social responsibility. The subject domain and objects of accounting for social liabilities are defined: business operations along the lines of accounting that result to creation or change of social liabilities; business operations that result to creation of social effect. The comparative analysis of Ukrainian accounting standard 26 and International accounting standard 19 identified divergences in assessment and recognition of social liabilities among them: liabilities on programs of profit-sharing; social security contributions; on reimbursement of guarantee amounts; on programs of participation in the capital. The necessity of social liabilities classification from the point of view of creation of potential economic benefits to be gained through synergistic effect of economic activity development and increasing social expenses of enterprise is proved. It is justified the classification of social liabilities about employee benefit by types for aims of recognition and reflection of social liabilities in accounting: short-term employee benefits; post-employment benefits; other long-term benefits; termination benefits. Based on the analysis of theoretical foundations, domestic and international accounting standards it is made recommendation about organizational basis of accounting for social liabilities that include certain methods, tools, organization process and analytical accounting of social liabilities.

Key words: social liabilities, accounting for social liabilities, social responsibility, assessment and recognition of social liabilities, social and economic benefits, analytical accounting, methodical support.

Постановка проблеми. Необхідність підвищення соціальної відповідальності компаній висуває нові вимоги до формування якісної та достовірної інформації для різних користувачів. Відповідно до вимог формування фінансової звітності важливою інформацією, що характеризує фінансовий стан підприємств, є зобов'язання, які виникають у процесі господарської діяльності. У розвинених країнах формування соціальної звітності, яка розкриває інформацію про стан соціальних зобов'язань підприємства, набуло поширення останніми роками. В Україні станом на 2018 рік лише 13% компаній формували звіти з корпоративної соціальної відповідальності [1].

Слід зазначити, що у вітчизняних стандартах не передбачена категорія «соціальні зобов'язання»,

немає єдиного підходу до їх класифікації. Також існують проблеми в методиці обліку соціальних зобов'язань та правилах їх визнання, оцінювання й відображення у соціальній звітності. Це підтверджує необхідність подальших досліджень і розробок у сфері обліку соціальних зобов'язань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти соціального обліку висвітлені в наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених, проте залишаються недостатньо дослідженими питання обліку соціальних зобов'язань. В науковій літературі немає єдиного підходу до визначення поняття «соціальні зобов'язання». Більшість учених соціальні зобов'язання розглядає опосередковано, як елемент бухгалтерського обліку, не розкрива-

ючи сутності. С. Король [2] розглядає соціальні зобов'язання як об'єкт обліку й звітності. У статті М. Краснової [3] виділяються економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності підприємства, що пов'язані з його зобов'язаннями. Г. Яриш [4] наголошує на виокремленні обліку соціальних зобов'язань та розкриває сутнісні характеристики, класифікацію та організаційно-методичне забезпечення обліку соціальних зобов'язань. Н. Голубєва та В. Карагод [5] визначають структуру еколого-соціальних зобов'язань без розкриття їх сутності. К. Харитоновна [6] робить акцент на визнанні соціальних витрат у складі ділової репутації підприємства. Т. Соловей [7] пропонує додати до бухгалтерського балансу елемент «оціночне зобов'язання соціальної спрямованості». Водночас потребує подальшого дослідження низка питань у цій сфері, зокрема класифікація зобов'язань у контексті соціально-економічних вигід, визнання та оцінювання соціальних зобов'язань, удосконалення методики аналітичного обліку соціальних зобов'язань, узагальнення та модифікація облікової інформації для складання соціальної звітності.

Постановка завдання. Метою статті є порівняльний аналіз визнання та оцінювання соціальних зобов'язань у бухгалтерському обліку, обґрунтування напрямів розвитку методологічних та методичних засад обліку соціальних зобов'язань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Базовими елементами, які характеризують фінансовий стан підприємства, є активи, зобов'язання й капітал. Згідно з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку у фінансовій звітності зобов'язання виділяються окремою складовою частиною. МСБО 1 «Зобов'язання» [9] регламентують правила щодо визнання й розкриття інформації про зобов'язання у бухгалтерському балансі, де вони поділяються на поточні та непоточні. У вітчизняному балансі зобов'язання відображаються у розділах «Довгострокові зобов'язання і забезпечення», «Поточні зобов'язання і забезпечення», «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття».

Згідно з Концептуальною основою фінансової звітності зобов'язанням вважається теперішня заборгованість суб'єкта господарювання, яка виникає внаслідок минулих подій і погашення якої, за очікуванням, спричинить вибуття із суб'єкта господарювання ресурсів, котрі втілюють у собі майбутні економічні вигоди.

МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» [9] регламентує визнання, оцінювання й розкриття забезпечень, а також відображення умовних зобов'язань та умовних активів. Згідно з цим стандартом зобов'язання – це наявний обов'язок організації, який виникає з минулих подій, врегулювання якого, як очікується, приведе до вибуття з організації ресурсів, використання

яких приведе до збільшення економічних вигід.

З огляду на вимоги міжнародних стандартів фінансової звітності, інтегрованої звітності, серії стандартів соціальної звітності AA1000 соціальні зобов'язання слід розглядати за такими напрямками:

- зобов'язання з дотримання громадянських прав;
- зобов'язання в галузі праці та найму персоналу;
- зобов'язання із соціальних інвестицій у співтовариство;
- зобов'язання з дотримання відповідальної ділової практики й прав споживачів.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [8], зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій та погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

В Україні питання визнання та оцінювання зобов'язань підприємств регулюються такими Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [10], як П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; П(С)БО 9 «Запаси»; П(С)БО 11 «Зобов'язання»; П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»; П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»; П(С)БО 14 «Оренда»; П(С)БО 16 «Витрати»; П(С)БО 17 «Податок на прибуток»; П(С)БО 18 «Будівельні контракти»; П(С)БО 21 «Вплив зміни валютних курсів»; П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єктів малого підприємництва»; П(С)БО 26 «Виплати працівникам»; П(С)БО 34 «Платіж на основі акцій».

Результати дослідження дали змогу виділити такі критерії визнання соціальних зобов'язань:

- поточні зобов'язання підприємства, що виникли в результаті минулих подій, а саме добровільне і (або) примусове визнання узгодженого обсягу соціальної відповідальності;
- зобов'язання, які приводить до перерозподілу економічних ресурсів, контрольованих юридичною особою, що спрямовані на реалізацію соціальної відповідальності.

Серед завдань обліку соціальних зобов'язань велике значення має облік зобов'язань за виплатами працівникам. Облік зобов'язань у галузі праці та найму персоналу регулюється МСБО 19 «Виплати працівникам» і МСБО 26 «Облік і звітність щодо програм пенсійного забезпечення» [9], а також П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [10].

МСБО 19 «Виплати працівникам» визначає порядок визнання й розкриття інформації про виплати працівникам, вимагає від підприємства визнання зобов'язань, якщо працівник надав послугу в обмін на виплати, що підлягають сплаті в майбутньому; витрат, якщо підприємство отримує економічну вигоду внаслідок послуги, яку надає працівник. Стандартом регламентовані всі форми компенсації, що надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками, та визна-

чені категорії виплат працівникам (короткострокові, довгострокові, виплати під час звільнення, виплати після закінчення трудової діяльності).

Порівняльна характеристика П(С)БО 26 і М(С)БО 19 вказує на такі розбіжності:

– у П(С)БО 26 відсутнє чітке визначення поняття «виплати працівникам, на відміну від міжнародного стандарту; у МСБО 19 зазначено, що виплати працівникам – це всі форми компенсації, що надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками;

– у П(С)БО 26 інформація щодо ключових аспектів подається більш стисло та обмежено порівняно з МСБО 19; насамперед це зумовлено розгалуженою регламентованою системою обліку й нарахування заробітної плати, яка полягає в існуванні, окрім П(С)БО 26, багатьох нормативно-правових актів, що регулюють це питання з різних аспектів;

– у МСБО 19 ґрунтовніше розглянуті аспекти обліку розрахунків за виплатами працівникам; на відміну від П(С)БО 26, який включає тільки заробітну плату, премії та виплати за невідпрацьований час, МСБО 19 також включає у цей аспект компенсації за відсутність працівників, виплати, пов'язані з участю працівників у прибутку підприємства, та негрошові пільги у формі надання житла, автомобілів, безоплатних та субсидованих товарів, медичного обслуговування;

– П(С)БО 26 фактично використовується підприємствами, організаціями, іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ) для обліку всіх виплат працівникам, натомість МСБО 19 виключає виплати працівників, до яких застосовується МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій» [11].

Зобов'язання, які включає категорія «Інші довгострокові виплати», оцінюються шляхом дисконтування, оскільки вони мають спільні риси з катего-

рією «Короткострокові виплати працівникам», але будуть погашені у подальших звітних періодах.

Особливості обліку виплат працівникам за П(С)БО 26 і МСБО 19 у табл. 1 підтверджують певні відмінності, адже оцінка зобов'язань за програмами участі у прибутку не передбачена вітчизняними стандартами; внески на соціальне забезпечення в Україні обліковуються як відрахування на соціальні заходи, а за вимогами міжнародного стандарту мають бути включені до короткострокових винагород працівникам; МСБО 19 визнає відшкодування гарантійних сум окремим активом, у П(С)БО 26 воно не передбачається; зобов'язання за програмами участі в капіталі за П(С)БО 26 визнаються як розподіл прибутку, а у МСБО 19 – як витрати підприємства.

Організація обліку соціальних зобов'язань базується на використанні міжнародних стандартів корпоративної соціальної звітності, а саме АА 1000 і GRI [12], а також інструментів бухгалтерського та управлінського обліку.

Базові положення щодо розвитку методологічних та методичних засад обліку соціальних зобов'язань з урахуванням міжнародного та вітчизняного досвіду зводяться до такого.

1) Уточнення предметної сфери та об'єктів обліку соціальних зобов'язань. У зв'язку з необхідністю формування інформації про стан соціальних зобов'язань та оцінки їх впливу на соціально-економічний ефект у дослідженні виділені як об'єкти обліку соціальних зобов'язань господарські операції за напрямками обліку, що приведуть до виникнення або зміни соціальних зобов'язань; господарські операції, що приводять до появи соціального ефекту, отриманого в результаті соціальної діяльності.

2) Групування соціальних зобов'язань у контексті соціально-економічних вигід. Згідно з вимогами вітчизняних та міжнародних стандартів соціальні зобов'язання слід розглядати в кон-

Таблиця 1

Особливості обліку виплат працівникам за П(С)БО 26 і МСБО 19

Критерій порівняння	П(С)БО 26	МСБО 19
Визначення поняття «виплати працівникам»	Відсутнє чітке визначення.	Зазначено, що виплати працівникам – це всі форми компенсації, що надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками.
Облік внесків на соціальне забезпечення	Обліковуються як відрахування на соціальні заходи.	Включаються у короткострокові винагороди працівникам.
Оцінка зобов'язань за програмами участі у прибутку	Не передбачена.	Встановлює такі вимоги: повинна бути визначена формула розрахунку суми виплати; суми мають бути визначені до затвердження фінансової звітності.
Зобов'язання за програмами участі в капіталі	Визнаються як розподіл прибутку.	Визнаються як витрати підприємства.
Відшкодування гарантійних сум	Не передбачається.	Визнається окремим активом.
Опис обліку виплат після закінчення трудової діяльності	Зміст пенсійних планів та програм таких виплат практично відсутній.	Наведено детальний опис обліку виплат після закінчення трудової діяльності.

Джерело: сформовано автором на основі джерел [9; 10]

тексті соціально економічних вигід. Зменшення економічних вигід суб'єкта господарювання внаслідок визнання витрат з погашення соціальних зобов'язань призводить до погіршення показників прибутковості, оскільки, з одного боку, вигоди від соціальних вкладень складно оцінити, а з іншого боку, вони «розтягнуті» у часі та неспівставні з поточними соціальними зобов'язаннями, тому соціальні зобов'язання доцільно розглядати як відокремлений об'єкт бухгалтерського обліку та звітності. Ґрунтуючись на припущенні, що сталий розвиток у довгостроковій перспективі залежить від використання економічних ресурсів і розвинутого соціально-економічного середовища суб'єкта господарювання, пропонуємо групувати соціальні зобов'язання з позиції створення потенційних економічних вигід, отриманих у результаті синергетичного ефекту розвитку діяльності. Так, виконання зобов'язань із соціального захисту працівників приводить до зростання вартості господарюючого суб'єкта. Реалізація освітніх та культурних проєктів, соціальних проєктів із захисту довкілля, підтримки місцевої громади сприяє покращенню соціального іміджу та ділової репутації, підвищенню конкурентоспроможності, збільшенню довіри з боку стейкхолдерів.

3) Визнання та оцінювання соціальних зобов'язань. Оцінка соціальних зобов'язань визначається обліковою політикою підприємства. Об'єкти бухгалтерського обліку оцінюються під час визнання та відображення в балансі. Зобов'язання традиційно оцінюються сумою коштів, необхідною для погашення заборгованості, або вартістю товарів і послуг, які слід представити. Згідно з П(С)БО 11 «Зобов'язання» [9], у балансі зобов'язання оцінюються за теперішньою собівартістю та сумою погашення. За результатами дослідження зроблено висновок, що для відображення соціальних зобов'язань в обліку та звітності необхідно класифікувати їх у розрізі об'єктів та видів. Так, згідно з МСБО 19 [10], соціальні зобов'язання щодо виплат працівникам в обліку та звітності доцільно класифікувати за чотирма групами.

Перша група об'єднує короткострокові зобов'язання з оплати праці, оплачувані відпустки, премії та винагороди, погашення яких відбудеться протягом одного року після виконання робіт або надання послуг. Короткострокові виплати в обліку визнаються як зобов'язання або витрати та не підлягають дисконтуванню. Слід підкреслити, що короткострокові зобов'язання визнаються витратами, якщо вони не входять у собівартість, а також не підлягають дисконтуванню. Згідно з МСБО 2 «Запаси» [10], витрати на оплату праці, пов'язані зі створенням запасів, включаються безпосередньо до складу запасів.

Друга група – це виплати по закінченні трудової діяльності, що включають зобов'язання з пенсій-

ного забезпечення, страхування життя та медичне обслуговування після виходу на пенсію. Пенсійні зобов'язання оцінюються за дисконтованою вартістю, а пенсійні активи – за справедливою вартістю. Крім того, виникає необхідність розрахунку актуарних прибутків та збитків, які мають бути визнані. Так, у пенсійному аспекті ці зобов'язання відображаються як вартість минулих послуг, а за їх погашення – у вигляді сумарного актуарного прибутку або збитку.

Третя група – це інші довгострокові зобов'язання, які складаються з виплат за довгостроковими оплачуваними відпустками, винагород за вислугу років, довгострокових виплат з непрацездатності. Згідно з МСБО 19 [9] зобов'язання оцінюються методом дисконтування, за винятком активів пенсійного плану на кінець звітного періоду, які призначені для погашення цього зобов'язання. Основна відмінність оцінки зобов'язань третьої групи від другої полягає у такому:

- актуарні прибутки та збитки за зобов'язаннями другої групи визнаються, якщо накопичені актуарні прибутки та збитки перевищують їх більше значення (10% дисконтованої вартості зобов'язань зі встановленими виплатами на певну дату і 10% справедливої вартості будь-яких активів на певну дату);

- актуарні прибутки та збитки за зобов'язаннями третьої групи визнаються негайно, а вищезазначені межі не застосовуються;

- зобов'язання другої групи визнаються протягом певного періоду часу, а третьої – негайно.

Таким чином, для відображення інших довгострокових виплат застосовується більш спрощена процедура обліку, ніж для виплат по закінченні трудової діяльності. Зобов'язання другої групи містять конкретні вимоги до розкриття інформації у звітності. Інформація щодо зобов'язань третьої групи розкривається за вимоги будь-якого міжнародного стандарту.

До четвертої групи належать зобов'язання з виплат під час звільнення працівникам. Оцінювання таких зобов'язань здійснюється за дисконтованою вартістю на основі ринкової дохідності корпоративних облігацій.

4) Організація синтетичного та аналітичного обліку соціальних зобов'язань. Формування якісної інформації щодо соціальних зобов'язань для складання соціальної звітності обумовлює розширення аналітичних рахунків у межах 6 Класу наявного Плану рахунків бухгалтерського обліку. У цьому напрямі уточнено перелік аналітичних рахунків, використання яких сприятиме підвищенню інформативності обліково-аналітичної системи (табл. 2).

Виокремлення об'єктів соціально відповідального обліку на відповідних аналітичних рахунках є необхідною передумовою формування інформаційної бази для складання соціальної звітності.

Рекомендації щодо уточнення аналітичних рахунків обліку соціальних зобов'язань

Субрахунок	Аналітичні рахунки
661 «Розрахунки за заробітною платою»	661.1 «Розрахунки за основною заробітною платою»
	661.2 «Розрахунки з додаткової заробітної плати»
	661.3 «Премії»
	661.4 «Компенсації»
662 «Розрахунки за депонентами»	662.1 «Депонована заробітна плата працівників основного виробництва»
	662.2 «Депонована заробітна плата працівників соціальної сфери»
663 «Розрахунки за іншими виплатами»	663.1 «Виплата допомоги з безробіття»
	663.2 «Виплата допомоги з тимчасової непрацездатності»
	663.3 «Виплата матеріальної допомоги після отримання виробничих травм»
631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	631.1 «Розрахунки з постачальниками (доставки сировини, матеріалів)»
	631.2 «Розрахунки з постачальниками (доставка товарів соціального призначення та благодійної допомоги)»
654 «Розрахунки за індивідуальним страхуванням»	654.1 «Розрахунки зі страхування життя»
	654.2 «Розрахунки зі страхування від нещасних випадків на виробництві»
	654.3 «Розрахунки з медичного страхування працівників»
685 «Розрахунки з іншими кредиторами»	685.1 «Розрахунки за недержавним пенсійним забезпеченням»

Джерело: сформовано автором

Організаційно-методичне забезпечення складають традиційні та спеціальні методи, зокрема документування та інвентаризація, аналітичні рахунки, система показників, метод ABC-калькулювання, аналітичні методи, статистичні методи, методи експертної оцінки.

Узагальнена інформація обліку соціальних зобов'язань є основою для складання нефінансової та інтегрованої корпоративної звітності. Сформована інформація щодо соціальних зобов'язань у межах бухгалтерського обліку є основою для складання соціальної звітності, зокрема соціального балансу. Соціальний баланс є інструментом взаємодії підприємства й зацікавлених сторін, який показує, в якому обсязі підприємство здійснює свою діяльність для економічного, соціального й екологічного розвитку.

Висновки з проведеного дослідження. Обґрунтовано роль соціального обліку зобов'язань у забезпеченні соціальної відповідальності підприємства та визначено основні напрями його розвитку, якими є уточнення предметної сфери та об'єктів обліку соціальних зобов'язань; ідентифікація, визнання та оцінювання соціальних зобов'язань; удосконалення аналітичного обліку соціальних зобов'язань. Об'єктами обліку соціальних зобов'язань є господарські операції за напрямками обліку, що приведуть до виникнення або зміни соціальних зобов'язань; господарські операції, що приводять до появи соціального ефекту, отриманого в результаті соціальної діяльності. Ґрунтуючись на концепціях цінності та сталого розвитку, упорядкували класифікацію соціальних зобов'язань у контексті створення потенційних економічних вигід, отриманих у результаті синер-

гетичного ефекту розвитку економічної діяльності та збільшення соціальних витрат підприємства. Запропонований підхід до визнання та оцінювання соціальних зобов'язань щодо виплат працівникам враховує вимоги П(С)БО 26 і МСБО 19 та специфіку окремих видів зобов'язань, забезпечує узгодженість питань визнання та методики оцінювання соціальних зобов'язань, створення умов для раціонального відображення господарських операцій у системі бухгалтерського обліку та соціальної звітності. Задля формування облікової інформації про соціальні зобов'язання для складання соціальної звітності уточнено порядок відображення соціальних зобов'язань на аналітичних рахунках.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Зачем бизнесу отчеты по устойчивому развитию. *Экономическая правда*. 31 октября 2019 г. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2019/10/31/653160> (дата звернення: 22.05.2020).
2. Король С. Особливості фінансової звітності соціально відповідального підприємства. *Економіка України*. 2017. № 4 (665). С. 87–88.
3. Краснова М. Бухгалтерское обеспечение подготовки социальной отчетности. *Международный бухгалтерский учет*. 2012. № 9 (207). С. 39–44.
4. Ярьш А. Учет и отражение в отчетности информации о социальных обязательствах на основе применения забалансового учета. *Экономические науки*. 2018. № 4 (161). С. 76–81.
5. Голубева Н., Карагод В. Теоретические и практические аспекты социального учета и отчетности : монография. Москва : РУДН, 2009. 247 с.
6. Харитоновна Е. Показатели социально ответственной деятельности промышленных предприятий. *Управленческие науки*. 2012. № 2. С. 48–55.

7. Соловей Т. Отражение социальной активности сельскохозяйственного предприятия в финансовой отчетности. *Бухучет в сельском хозяйстве*. 2014. № 1. С. 76–83.

8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 25.05.2020).

9. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/instr-plan-rah/msfo/msbo-1-podannya-1021217.html> (дата звернення: 25.05.2020).

10. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni-polozhennya-standarti-bukhgalterskogo-obliku> (дата звернення: 25.05.2020).

11. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti> (дата звернення: 27.05.2020).

12. EU Directive on disclosure of non-financial and diversity information. From Website of Accountancy Europe. URL: https://www.accountancyeurope.eu/wpcontent/uploads/FEE_position_paper_EU_NFI_Directive_final.pdf (дата звернення: 31.05.2020).

4. Yarysh A. (2018) Uchet i otrazheniye informatsii o sotsialnykh obyazatelstvakh na osnove primeneniya zabalansovogo ucheta [Accounting and reflection of information about social liabilities based on off-balance sheet accounting]. *Economic sciences*, № 4 (161), pp. 76–81.

5. Holubieva N., Karahod V. (2009) Teoreticheskiye i prakticheskiye aspekty sotsialnogo ucheta i otchetnosti [Theoretical and practical aspects of social accounting and reporting]. M.: RUDN. (in Russian)

6. Kharitonova Ye. (2012) Pokazateli sotsialno otvetstvennoy deyatelnosti promyshlennykh predpriyatiy [The indicators of socially responsible activity of industrial enterprises]. *Management sciences*, № 2, pp. 48–55.

7. Solovey T. (2014) Otrazheniye sotsialnoy aktivnosti selskokhozyaystvennogo predpriyatiya [Reflection of social activity of agricultural enterprise in financial statement]. *Accounting in agriculture*, pp. 76–83.

8. Zakon Ukrayiny "Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukrayini" [The law of Ukraine "Accounting and financial statement in Ukraine"] of 16.07.1999 № 996-XIV (as amended). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (accessed: 25 May 2020).

9. Mizhnarodni standarty bukhhalterskoho obliku [International accounting standards]. URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/instr-plan-rah/msfo/msbo-1-podannya-1021217.html> (accessed: 25 May 2020).

10. Natsionalni polozhennia (standarty) bukhhalterskoho obliku [Ukrainian accounting standards]. URL: <http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni-polozhennya-standarti-bukhgalterskogo-obliku> (accessed: 25 May 2020).

11. Mizhnarodni standarty finansovoyi zvitnosti [International Financial Reporting Standards]. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti> (accessed: 27 May 2020).

12. EU Directive on disclosure of non-financial and diversity information. From Website of Accountancy Europe. URL: https://www.accountancyeurope.eu/wpcontent/uploads/FEE_position_paper_EU_NFI_Directive_final.pdf (accessed: 31 May 2020).

REFERENCES:

1. Zachem biznesu otchetu po ustoichivomu razvitiyu [Why business needs sustainability reports]. *Economic truth: online edition*. October 31, 2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2019/10/31/653160> (accessed: 22 May 2020).

2. Korol S. (2017) Osoblyvosti finansovoyi zvitnosti sotsialno vidpovidal'nogo pidpryyemstva [The features of financial statement of socially responsible enterprise]. *The economy of Ukraine*, № 4 (665), pp. 87–88.

3. Krasnova M. (2012) Bukhhalterskoye obespecheniye podgotovki sotsialnoy otchetnosti [The accounting support for preparation of social reporting]. *International accounting*, № 9 (207), pp. 39–44.